

فصلنامه پژوهش‌های دانش انتظامی، سال بیست و سوم، شماره ۱، بهار ۱۴۰۰

صص ۱۹۱-۱۶۱

تأثیر مدیریت گشت انتظامی یگان امداد فاتب بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی (مورد مطالعه قرارگاه شمال)

حسین ترکی^۱، حمیدرضا عبدالمالکی^۲

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۶/۰۱ تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۹/۲۰

چکیده

زمینه و هدف: مدیریت واحدهای گشت انتظامی توانسته تأثیر بسزایی در پیشگیری از جرایم خشن به خصوص کیف‌قاپی در سطح جامعه و مقابله با بزه کار را داشته باشد. این پژوهش با هدف بررسی «تأثیر مدیریت گشت انتظامی یگان امداد فاتب بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی» انجام گرفته است.

روش پژوهش: روش تحقیق توصیفی-تحلیلی و نوع تحقیق کمی به شیوه پیمایشی است. همچنین، جامعه آماری این تحقیق فرماندهان و افسران یگان گشت انتظامی قرارگاه شمال یگان امداد فاتب که بر اساس جدول مورگان تعداد ۱۷۴ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شده‌اند. روایی تحقیق با استفاده از روایی صوری یعنی استفاده از دیدگاه نخبگان و پایایی کل متغیرهای تحقیق با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ به میزان (۰/۹۵۵) به دست آمده است.

یافته‌ها: شیوه تجزیه و تحلیل متغیرهای تحقیق با استفاده از ضریب میانگین و آمار استنباطی تی تک نمونه انجام گرفته است. نتایج ضریب میانگین متغیرهای تحقیق نشان می‌دهد: بیشترین میانگین متعلق به متغیر هدایت به میزان (۳/۹۶۲۶) است. در نهایت می‌توان گفت مدیریت گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی تأثیر معناداری دارد.

نتیجه‌گیری: این پژوهش با هدف بررسی «تأثیر مدیریت گشت انتظامی یگان امداد فرماندهی انتظامی تهران بزرگ بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی» انجام گرفته است که برابر نتایج آزمون با میانگین (۴) و مقدار آزمون تی (۸۲/۳) می‌توان گفت: تأثیر پنج بعد (برنامه‌ریزی، سازماندهی، هدایت، نظارت و ارزیابی) مدیریت گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی مثبت، معنادار و در حد متوسط بوده است.

کلیدواژه‌ها: مدیریت، گشت انتظامی، یگان امداد، پیشگیری از جرم، کیف‌قاپی

۱- مربی و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران (نویسنده مسئول)،

رایانامه: torki_1393@Vatanmail.ir

۲- کارشناس ارشد مدیریت پیشگیری انتظامی، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران.

مقدمه

فلسفه وجود سازمان‌ها تأمین نیازها و خواسته‌هایی است که انسان به تنهایی قادر به انجام آن‌ها نیست و به علت تنوع، گستردگی و پیچیدگی دامنه تقاضا و خواسته‌ها، این وظیفه به عهده سازمان گذاشته شده است. به همین دلیل تالکوت پارسونز^۱ معتقد است که گستردگی سازمان‌ها از سازوکارهای اساسی جوامع فوق تخصصی است که به وسیله آن‌ها کارهایشان انجام گرفته و دستیابی به اهدافی که بیشتر از توان افراد است، امکان‌پذیر می‌شود (اسکات^۲، ۱۹۹۰: ۵۲)؛ اما تنها وجود سازمان نیست که اهمیت دارد، بلکه وجود یک مدیر مؤثر و کارآ نیز از اهمیت زیادی در موفقیت سازمان‌ها برخوردار است. مدیریت عبارت است از فرآیندی به کارگیری مؤثر و کارآمد منابع انسانی و مادی بر مبنای یک نظام ارزشی پذیرفته شده، که از طریق برنامه‌ریزی، بسیج منابع و امکانات، هدایت، کنترل و نظارت عملیاتی برای دستیابی به اهداف تعیین شده صورت می‌گیرد (رضاییان، ۱۳۸۰: ۲۲).

تشکیلات پلیس به عنوان مظهر ایجاد نظم و امنیت در همه جوامع به اشکال متنوع پذیرفته شده است. هر چند سازمان‌های پلیس از نظر شکلی در جوامع مختلف با یکدیگر متفاوت هستند ولی از نظر اهداف که همانا ایجاد نظم و امنیت است دارای وجه اشتراک بوده و برای نیل به آن به وجود آمده‌اند. سازمان پلیس دارای قسمت‌های مختلفی است ولی آن بخشی که ارتباط مستقیم با ایجاد نظم و امنیت دارد، پلیس انتظامی و افسران گشت هستند که در خط مقدم برخورد و مقابله با مجرمان و عوامل ناامنی فعالیت دارند و در جلوگیری از بروز جرم و ایجاد امنیت در جامعه، تأثیر بسزایی دارند (قهرمانی، ۱۳۹۲: ۵۸).

کیف‌قاپی یکی از انواع جرایم خشن است و می‌توان گفت تا حدودی جرمی جدید است که در نیم‌قرن اخیر به وجود آمده است و رشد چشم‌گیری داشته است. کیفیت‌قاپی

1 - passons

2 - Esquot

از ناجوانمردانه‌ترین نوع سرقت‌هاست؛ و فرد در حالی که در بی‌خبری از محلی عبور می‌کند مورد تهاجم قرار می‌گیرد و علاوه بر این که کیفش ربوده می‌شود، صدمات جسمی و روحی شدیدتری به وی وارد می‌شود و ناگهان مورد هجوم کیف‌قاپ قرار می‌گیرد و در یک لحظه تعادل روحی و بدنی‌اش به هم می‌خورد. در بسیاری از مواقع به زمین خورده دچار ضربات جسمی شدید (ضربه مغزی) می‌شود. به‌طور مسلم چنین واقعه‌ای علاوه بر بزه‌دیده بر خانواده‌ها و جامعه اثرات بسیار سنگینی می‌گذارد. جرم کیف‌قاپی یکی از انواع شگردهای مجرمانه سارقان بوده که سبب القاء احساس ناامنی در بین مردم می‌شود. بنابراین نیروی انتظامی که موظف به برقراری نظم و امنیت بوده و از عمده‌ترین عوامل مؤثر در برقراری نظم و امنیت جلوگیری از سرقت و کیف‌قاپی است، در این راستا لازم است برنامه‌ریزی داشته و بر اساس اصول علمی در کاهش و پیشگیری از جرم‌ها اقدام‌هایی انجام دهد؛ و با اجرای طرح‌های پیشگیرانه انتظامی در کنار تحقیق و رعایت اصول و مبانی علمی به اهداف مورد نظر که همانا ارتقاء امنیت اجتماعی است دست یابد.

بر اساس ماده قانونی پیشگیری انتظامی را می‌توان به‌عنوان تدابیر و اقدام‌های نیروی انتظامی و سایر دستگاه‌های مرتبط قانونی که در زمینه پیشگیری از جرایم در سطح جامعه کار می‌نمایند را تعریف نمود، به‌طوری که حمایت از شهروندان آسیب‌پذیر در برابر خطر وقوع جرم، افزایش آگاهی‌های عمومی، ارائه خدمات مشاوره‌ای پیشگیرانه، نظارت بر اماکن عمومی و مناطق جرم‌زا در این تعریف مورد هدف قرار گرفته است و از این تعریف روشن می‌شود که کار پیشگیری انتظامی از جرم و هزینه‌های جرم، مختص به نیروی انتظامی نبوده و سازمان‌های دیگر (آموزش و پرورش - صدا و سیما و ...) نیز در این وظیفه نقش دارند و مدیریت هماهنگی بر پیشگیری انتظامی را نیروی انتظامی و سایر نهادها به انجام برسانند (معاونت عملیات ناجا، ۱۳۸۳: ۶۷).

بر این اساس برنامه‌ریزان و فرماندهان ناجا در سال‌های اخیر با اتخاذ تدابیر لازم و با فعال نمودن گشت‌های یگان امداد در سطح شهر تهران سعی در مهار این پدیده در جامعه را داشته‌اند. با توجه به اینکه افرادی که در معرض کیف‌قاپی قرار می‌گیرند گاه کل یا بخشی از سرمایه خود را از دست می‌دهند و متعاقب آن بر اساس ضربات ناشی از ربوده شدن کیف، دچار صدمات جسمی یا دستخوش فشارهای روحی و روانی جبران‌ناپذیری می‌شوند؛ ارائه راهکارهای مناسب برای پیشگیری از وقوع این جرم می‌تواند از بسیاری از آسیب‌های جسمی و روحی در جامعه جلوگیری کند؛ که این پژوهش به این مهم نیز نظر دارد.

دانستن نسبت تأثیر مدیریت گشت انتظامی بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی با توجه به هزینه‌های بسیار گسترده مالی و انسانی که برای راه‌اندازی و به کارگیری گشت‌های انتظامی برای پیشگیری از جرائم و برخورد با آن‌ها از سوی ناجا صورت گرفته بسیار مهم و دارای اهمیت است. آگاهی نسبت به تأثیر مدیریت گشت‌های انتظامی در امر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی می‌تواند فرماندهان و مدیران ناجا را در طرح‌ریزی‌های مربوط به گشت انتظامی یاری نموده و اثربخشی و بهره‌دهی گشت‌های انتظامی را افزایش دهد.

این تحقیق می‌تواند در ارتباط با ارائه راهکارهایی در خصوص چگونگی مدیریت گشت‌های انتظامی جهت پیشگیری مؤثر از وقوع جرم کیف‌قاپی و افزایش ضریب امنیتی جامعه و در نتیجه افزایش رضایت‌مندی شهروندان از عملکرد گشت‌های انتظامی باشد. بدیهی است بروز این پدیده در سطح هر جامعه‌ای نگران‌کننده و مستلزم اقدامات جدی‌تری در جهت کاهش آن می‌باشد که حداقل به لحاظ بعد نظری این پژوهش به بررسی مدیریت گشت‌های انتظامی در پیشگیری از کیف‌قاپی می‌پردازد.

نظر به اینکه جرم کیف‌قاپی در منظر عمومی توأم با خشونت انجام می‌گیرد، به شدت بر امنیت جامعه تأثیر منفی گذاشته و از این لحاظ بررسی راه‌های پیشگیری از این گونه

سرقت‌ها ضروری به نظر می‌رسد. افزایش حمل پول و چک پول‌های صادره از بانک‌ها توسط مشتریان، حمل اشیاء گران‌قیمت و با ارزش و سرقت کیف شهروندان ضمن اختلال در نظام اقتصادی جامعه موجب خدشه به امنیت عینی و ذهنی شهروندان خواهد شد. هدف اصلی و بنیادین اجرای این تحقیق، آن است که با شناخت تنگناها و مشکلات مربوط به امکانات و تجهیزات سازمان، از منظر و نگرش‌های متفاوت، مدیران را به منظور حرکت در راستای حل مشکلات و ارتقای اثربخشی سازمانی یاری رسانده و از حاد شدن مشکلات، کاهش بهره‌وری سازمانی و افول آن جلوگیری به عمل آورد. با عنایت به این که تاکنون هیچ‌گونه تحقیق علمی-پیمایشی در مورد تأثیر مدیریت گشت انتظامی یگان امداد فاتب بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی صورت نگرفته در این پژوهش بر آن شدیم تا این موضوع را مورد شناخت و بررسی قرار دهیم و به سؤالات فرعی زیر بپردازیم:

- ۱- برنامه‌ریزی گشت‌های انتظامی یگان امداد فاتب چه تأثیری بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی دارد؟
  - ۲- سازماندهی گشت‌های انتظامی یگان امداد فاتب چه تأثیری بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی دارد؟
  - ۳- هدایت گشت‌های انتظامی یگان امداد فاتب چه تأثیری بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی دارد؟
  - ۴- نظارت بر عملکرد گشت‌های انتظامی یگان امداد فاتب چه تأثیری بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی دارد؟
  - ۵- ارزیابی عملکرد گشت‌های انتظامی یگان امداد فاتب چه تأثیری بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی دارد؟
- در این راستا پژوهش حاضر تلاش می‌کند تا به این پرسش پاسخ دهد که؛ مدیریت گشت‌های انتظامی یگان امداد فاتب چه تأثیری بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی دارد؟

در مطالعات مدیریت، امروز بسیاری از نظریه‌ها از ترکیب تئوری‌های کلاسیک‌ها و نئوکلاسیک‌ها شکل گرفته است. پیروان جدید جنبش مدیریت علمی بر تصمیم‌گیری‌های علمی، به کارگیری رایانه و ابزارهای تصمیم‌گیری تأکید دارند. گروه نظریه‌پردازان روابط انسانی، از بهبود و بازسازی سازمان صحبت می‌کنند و معتقدند قبل از آن که بتوان به اصولی پایبند شد، لازم است رفتار مدیران زیادی را به طور عملی مورد مطالعه قرار داد.

پژوهش حاضر در بخش مدیریت بر اساس نظر غالب دانشمندان علم مدیریت که برای مدیران پنج وظیفه برنامه‌ریزی، سازماندهی، هدایت، نظارت و ارزیابی قائل هستند، طراحی شده است.

این دانشمندان؛ الف) برنامه‌ریزی را بدین گونه معنا می‌کنند که مدیر از قبل درباره هدف‌ها و اقدامات مورد نظر می‌اندیشد و کارها یا اقدامات وی بر اساس یک روش، برنامه یا منطق و نه بر اساس نوعی هوس، قرار دارد. یا این که برنامه‌ریزی نوع ویژه‌ای از تصمیم‌گیری است که مدیر، برای سازمان، آینده خاصی را مورد توجه قرار می‌دهد (استونر و فری من^۱، ۱۳۹۸: ۱۲).

ب) سازماندهی را اصول و مبانی‌ای می‌دانند که هنگام ایجاد یک ساختار سازمانی باید مدنظر قرار گیرد؛ به عبارت دیگر، مانند یک مهندس که هنگام طراحی یک ماشین و یا پل، اصولی را مورد استفاده قرار می‌دهد، یک طراح سازمانی نیز هنگام ایجاد یک ساختار سازمانی اصولی را مورد استفاده قرار می‌دهد، که مبانی سازماندهی نامیده می‌شود (امیرکبیری، ۱۳۹۵: ۲۰۲).

ج) هدایت و رهبری کارکنان جهت نیل به اهداف و مانع انحراف از خط‌مشی سازمان. رهبری فرایندی است که ضمن آن مدیریت سازمان می‌کوشد تا به ایجاد انگیزه و ارتباطی مؤثر انجام سایر وظایف خود را در تحقق اهداف سازمانی تسهیل کند و

کارکنان را از روی میل و علاقه به انجام وظایفشان ترغیب نماید. رهبری مستلزم نفوذ کردن و تأثیر گذاردن بر افراد است و مدیر در نقش رهبری است که می‌تواند بر افراد تحت سرپرستی خود نافذ و مؤثر باشد و به عبارت دیگر در مرئوسان نفوذ و آن‌ها قدرت او را بپذیرند.

د) نظارت، کنترل فعالیت‌های در حال انجام و پیگیری فعالیت‌ها است. کنترل مؤثر یک الزام برای داشتن یک مدیریت مؤثر است. چرا که پیش‌بینی‌ها و برنامه‌های عملیاتی همواره با درصدی خطا توأم هستند. کشف و اصلاح این خطاها از الزامات و وظایف اصلی مدیریت است و باید گفت بدون کنترل این امر امکان‌پذیر نیست.

ه) ارزیابی عملکرد؛ هرسی و بلانچارد^۱ (۱۳۹۹) مدیریت عملکرد را در برگیرنده سه کنش عمده می‌داند: برنامه‌ریزی عملکرد یعنی تعیین اهداف و دستورالعمل‌ها برای پیروان در ابتدای دوره برنامه‌ریزی و تدوین طرح‌هایی برای رسیدن به این اهداف، آموزش یعنی بازخورد روز به روز و فعالیت‌های پیشرفتی برای تقویت نقشه‌های عملکرد، تجدیدنظر در عملکرد یعنی ارزیابی کلی از عملکرد برای دوره خاص برنامه‌ریزی؛ بر این اساس؛ منظور ارزیابی عملکرد، فرآیندی است که به وسیله آن، کارکنان در فواصل معین و به‌طور رسمی مورد بررسی و سنجش قرار می‌گیرند.

در بخش پیشگیری چارچوب نظری بر اساس نظر شرممن و جرم‌شناسانی که پیشگیری را اعم از کیفی و غیرکیفی تقسیم کرده‌اند، است. هم‌چنین هر مدیری در هر سطحی که کار می‌کند، داری چهار وظیفه اصلی است. با توجه به سطحی که مدیر در آن قرار دارد میزان این چهار عامل برای وی تغییر می‌کند. مدیران سازمان با توجه به نقشی که ایفاء می‌کنند هر کدام به نسبتی چهار وظیفه را بر عهده دارند. مدیران عالی بیشتر سازماندهی و برنامه‌ریزی‌های بلندمدت را بر عهده دارند. سازماندهی و رهبری از وظایف مهم مدیران و رهبری و کنترل عمده وظیفه مدیران عملیاتی محسوب می‌شود.

بر این اساس مدل تحلیلی تحقیق در شکل شماره (۱) تدوین و ارائه شده است:

جدول ۱- مدل تحلیلی تحقیق

منابع پشتیبانی کننده	شاخص	مؤلفه	مفهوم
(هرسی و بلانچارد، ۱۳۹۹: ۹۵) (تراوانا، ۱۳۷۱: ۴۴)	<p>تعیین هدف برای گشتی‌ها اولویت‌بندی کارها تعیین نقاط جرم‌خیز آموزش شیوه‌های کیف‌قایی به گشتی‌ها میزان شناسایی سارقان حرفه‌ای توسط گشت‌ها آموزش همگانی فن تطابق وسایل و اهداف نزدیک کردن شکاف بین داده‌یابی و جمع‌آوری اطلاعات نزدیک کردن شکاف بین داده‌یابی و سیاست‌گذاری به کارگیری حقایق مرتبط و مفروضات مربوط به آینده رسیدن به شیوه‌های عملی دست‌یابی به هدف‌های مشخص اندیشیدن درباره هدف‌ها و اقدامات مورد نظر تکیه کارها بر اساس روش، برنامه یا منطق و نه بر اساس نوعی هوس نگاه به آینده سازمان انجام تلاش آگاهانه برای افزایش ارزش سیاست‌ها مشخص کردن هدف‌های میان‌کار و انتخاب ابزارهای لازم برای تحقق آن‌ها در میان‌مدت گام‌های ویژه یا اقدامات مشخص، برای انجام فعالیت پیگیری راه‌های رسیدن به اهداف قابلیت اجرایی بیشتر و بهتر انجام کارها</p>	برنامه‌ریزی	مدیریت گشت انتظامی بر پیشگیری از جرم

	<p>تعیین اهداف و دستورالعمل‌ها برای پیروان در ابتدای دوره برنامه‌ریزی تدوین طرح‌هایی برای رسیدن به اهداف</p>		
<p>(ابتهاج، ۱۳۸۷: ۳۹)</p>	<p>بلوک‌بندی حوزه استحفاظی تعیین نحوه گشت‌زنی پوشش نقاط جرم‌خیز خودروی مناسب گشتی‌ها تجهیزات مناسب گشتی‌ها ترکیب مناسب گشتی‌ها استفاده از نیروهای با انگیزه به کارگیری نیروهای آموزش دیده و با تجربه سازماندهی منابع انسانی سازماندهی منابع مالی سازماندهی ماشین‌آلات و تجهیزات تعیین واحدهای سازمانی تعریف پست‌های سازمانی و مشاغل گروه‌بندی افراد با شرح وظایف آنان، رعایت اصول هماهنگی و همکاری آنان با یکدیگر طراحی و تعیین فعالیت‌ها دسته‌بندی فعالیت‌ها و تعریف واحدهای اصلی سازمان تعریف پست‌های سازمانی بر مبنای فعالیت‌ها و واحدهای تعریف شده تعریف ارتباطات واحدها و پست‌های سازمانی تعریف وظایف و شرح شغل هر کدام از پست‌های سازمانی بر مبنای فعالیت‌های دسته‌بندی شده</p>	<p>سازماندهی</p>	<p>مدیریت گشت انتظامی بر پیشگیری از جرم</p>

(معاونت عملیات ناجا، ۱۳۸۳: ۶۹)	همکاری و هماهنگی به کار گماردن نیروها و کارکنان مناسب هر شغل با انگیزه نگه‌داشتن کارمندان و افزایش انگیزه آنان مهارت ارتباطی هوش هیجانی کنترل خشم در مدیریت	هدایت	مدیریت گشت انتظامی بر پیشگیری از جرم
(امیر کبیری، ۱۳۹۸: ۲۰۸)	نظارت بر چگونگی (ماهیت) انجام کارها نظارت بر درجه استانداردسازی کارها نظارت بر چگونگی (اوصاف) زیردستان و قابلیت (توانایی) آن‌ها نظارت بر وجود داشتن خدمات ستادی نظارت بر جغرافیایی مناطق نظارت بر درجه یا میزان هماهنگی لازم وظایف نظارت بر پیچیدگی کارها نظارت فن‌آوری انجام کار نظارت بر ارتباطات مورد استفاده	نظارت	مدیریت گشت انتظامی بر پیشگیری از جرم

پیشینه پژوهش

با توجه به ضرورت بررسی انواع جرائم در سطح حوزه استحفاظی شهر تهران بر آن شدیم تا با مطالعه دقیق نسبت به تأثیر مدیریت گشت انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف قاپی اقدام نمایم. در این حوزه، تحقیقاتی از سوی برخی کارشناسان انتظامی و حقوقی در سطح کشور نزدیک به موضوع صورت گرفته است ولی هیچ‌یک از آنان به صورت جامع و دقیق و در راستای جرم کیف‌قاپی به خصوص در سطح شهر تهران نبوده است که از تعدادی از کارهای تحقیقاتی انجام گرفته در این موضوع برای تکمیل مطالعات تحقیقاتی استفاده شده است.

آخوندی (۱۳۸۵)، در پژوهشی تحت عنوان «شناسایی عوامل مرتبط با عملکرد کلانتری و پاسگاه‌های انتظامی شهرستان کرج» به بررسی متغیرهای مستقل ساختار سازمانی سیستم فناوری، سیستم پاداش، سیستم ارزیابی عملکرد و فرهنگ سازمانی بر متغیر

وابسته عملکرد کلانتری و پاسگاه انتظامی شهرستان کرج پرداخته است. این تحقیق از نظر هدف کاربردی و ماهیت تحلیلی پیمایشی است روش تحقیق کتابخانه‌ای و میدانی و ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه است. محقق به این نتیجه دست یافته که بین عوامل مذکور و عملکرد کلانتری‌ها و پاسگاه‌های انتظامی شهرستان کرج رابطه وجود دارد.

حسین زاده (۱۳۸۶)، در پژوهشی به «بررسی عوامل مؤثر بر توفیق گشت‌های انتظامی در پیشگیری از جرائم در محدوده سر کلانتری هفتم فاتب» پرداخته و به این نتیجه رسیده است که گشت انتظامی در پیشگیری از جرائم و برقراری نظم و امنیت می‌تواند موفق عمل کند.

موسی خانی و همکاران (۱۳۸۷)، در تحقیقی با عنوان «ارائه مدلی از تأثیر عوامل پاسخ به تغییر؛ مجموعه مقالات ششمین کنفرانس بین‌المللی مدیریت تهران» به این نتیجه رسیده است که در بروز رفتار واقعی مانند به کارگیری دانش حاصل از فناوری‌های نوین، عوامل مؤثری که از آن جمله می‌توان به متغیرهایی چون شخصیت فرد، سوابق فرد، سوابق سازمان، نتایج تغییر، طبیعت تغییر، درک مفید بودن و درک سهولت کاربرد اشاره کرد که برای استفاده عملی از نظام فناوری اطلاعات یا رفتار واقعی تعیین شده‌اند.

قربانی‌زاده و محمدی‌مقدم (۱۳۹۱)، در تحقیقی با عنوان «الگوی مدیریت دانش در سازمان ناجا» به دنبال این است تا فرآیند مدیریت دانش انتظامی را با توجه به ماهیت مشاغل در سازمان ناجا بشناساند و با به کارگیری سبک مناسب مدیریت آن و اهمیت دادن به آن‌ها، شکاف موجود بین دانش موجود سازمانی و دانش مطلوب سازمان را از بین ببرد. نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد بین فناوری سازمانی، فرآیندهای تولید دانش و سبک مدیریت دانش رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد و مدل ارائه شده از پرازش مناسبی برخوردار است.

میرزایی (۱۳۹۱)، در پژوهشی تحت عنوان «زورگیری و شیوه‌های پیشگیری انتظامی آن»، به صورت کتابخانه‌ای و بررسی اسناد و داده‌ها، چینش و حرکت واحدهای گشت انتظامی خودرویی را بر اساس نوع و وقوع‌های زمان و مکان، جغرافیای جرم در حوزه استحفاظی در کاهش جرائم بسیار مؤثر دانسته است.

براری (۱۳۹۲)، در پژوهشی تحت عنوان «نقش هدایت و کنترل در مدیریت پیشگیری از جرایم (مورد مطالعه کوپ استان گیلان در سال ۱۳۹۱)» به بررسی هدایت و رهبری و نیز شیوه کنترل روسا و فرماندهان کلانتری‌ها و پاسگاه‌های انتظامی استان گیلان جهت مدیریت مجموعه، به خصوص در حوزه پیشگیری از جرایم پرداخته است. نتایج حاصله حاکی است؛ بین سبک رهبری و نیز شیوه‌های کنترل فرماندهان کوپ استان گیلان با مدیریت پیشگیری از جرایم، رابطه معناداری وجود دارد. هر سه نوع کنترل قبل، حین و بعد از عمل در کوپ گیلان مشاهده می‌شود. لیکن فرماندهان کوپ بیشتر از کنترل بعد از عملیات و سپس از کنترل قبل از عملیات استفاده نموده و کمتر از کنترل حین عملیات استفاده می‌کند. ابزارهای کنترل این فرماندهان عبارت‌اند از: بررسی نتایج عملیات - بررسی خاص و مختص به خود - کنترل متعدد و هم‌زمان.

افراسیابی و خالقی (۱۳۹۳)، در پژوهشی با عنوان «مدیریت پیشگیری وضعی از جرم در پلیس ایران»، پلیس ایران را سازمان دولتی، سلسله مراتبی و متمرکز می‌دانند. در این قبیل ساختارها، ارتباطات شبکه‌ای و افقی محدود بوده و ابتکار عمل در انجام وظایف سازمانی، جای خود را به اقدام‌های روزانه و تکراری می‌دهد. کارکنان پلیس، در صورت نبود سازوکارهای مدیریت دانش، تمایلی به تبادل تجارب دانشی ندارند.

الزامات مبتنی بر افزایش بهره‌وری نیز دلیل دیگری است که لزوم مدیریت دانش در سازمان پلیس ایران را دوچندان می‌کند. به منظور مدیریت دانش پیشگیری وضعی از جرم ابتدا باید، اقدامات پلیس در راستای برقراری نظم در قالب یک فرایند مشخص که در این تحقیق معرفی شده، اجرا شود. در گام بعد، یگان‌های اجرایی پلیس گزارش

فرایندهای اجرایی موفق را به مرکز تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری ناجا ارسال می‌کنند تا پس از ارزیابی در آن مرکز و احراز صلاحیت‌ها، در شبکه مدیریت دانش نمایه شوند. گردآوری و نمایش مطالعات پیشگیری از جرم توسط مرکز مطالعات از یک طرف و گزارش پروژه‌های موفق پیشگیری از جرم توسط رده‌های اجرایی از طرف دیگر، چرخه مدیریت دانش پیشگیری وضعی از جرم را ایجاد می‌کند که با تداوم چرخه‌ها، دانش پیشگیری در سازمان پلیس جریان می‌یابد.

علی‌پوری‌نیا (۱۳۹۳)، در پژوهشی تحت عنوان «مدیریت پیشگیری از جرم در ایران»، پیشگیری را یکی از راهبردهای اساسی در حوزه کنترل اجتماعی برشمرده که دربردارنده مجموعه راهکارهای مستقیم و غیرمستقیم با هدف ایجاد امکانات و موقعیت‌های بازدارنده از وقوع جرم و کج‌روی طراحی و تدوین می‌شود. در ایران، نبود سیاست‌گذاری جامع در این عرصه بیش از پیش احساس می‌شود. در این پژوهش کوشش شده است تا با بهره‌گیری از روش مطالعه اسنادی و کتابخانه‌ای، نقاط ضعف و ابهام تحقیقات حوزه پیشگیری از جرم مورد بررسی قرار گیرد. مدیریت آسیب‌های اجتماعی در جامعه ایران به مراتب دشوارتر از جوامعی است که نظام ارزشی و هنجاری تفکیک شده‌ای دارند؛ زیرا در جوامع غیردینی لزوماً قوانین موضوعه مبتنی بر ارزش‌های مذهبی نیستند و لذا ناکارآمدی هنجارهای اجتماعی از جمله قوانین و بازیگران نقش‌ها به ارزش‌های مذهبی ارتباطی پیدا نمی‌کند. ولی در ایران، چون قوانین مبتنی بر ارزش‌های مذهبی‌اند و این دو از هم تفکیک نشده‌اند، ناکارآمدی قوانین، یک مسئله ارزشی می‌شود. برای غلبه بر این مشکل، محققان باید بتوانند با بومی‌سازی دلالت‌های سیاسی نظریه‌های تبیین رفتارهای انحرافی، زمینه را برای مدیریت علمی پیشگیری از جرایم فراهم سازند.

ابطحی و محمدنیا (۱۳۹۴)، در پژوهشی تحت عنوان «مدیریت پیشگیری از جرایم با روش آینده پژوهی (نمونه مطالعاتی: شهر اصفهان)» بیان می‌کنند، بشر در طول اعصار،

همیشه در پی اتخاذ تدابیری جهت مبارزه با پدیده‌ی بزه، ناهنجاری‌های اجتماعی و پیشگیری از وقوع آن بوده است. یکی از راهبردهای مهم پیشگیرانه از جرم و ایجاد امنیت در فضاهای شهری، شناخت و درک هرچه بیشتر آینده و ناشناخته‌هایی است که فرآوری جوامع بشری قرار دارد. این شناخت منجر به کاهش فرصت‌های مجرمانه، ترس از جرم و موجب امنیت شهری می‌شود. بنابراین آینده‌شناسی این امکان را به انسان‌ها می‌دهد که یک قدم بیشتر از حال گام بردارند. مقاله فوق با نظر به تأثیر توسعه‌ی شهری و تشکیل اجتماعات بشری، فزونی روند وقوع جرم و دامنه آن و همچنین لزوم مبارزه با آن و برنامه‌ریزی در جهت پیشگیری از جرم، سعی کرده است که ضمن معرفی آینده پژوهی و اهمیت آن در شناخت جرم‌خیزی با استفاده از روش‌های تحلیل دلفی به ارائه راهکارهایی در این زمینه بپردازد. از جمله به تأسیس مرکز آینده پژوهی برای مدیریت حوزه پیشگیری از جرم و در نهایت تولید سناریو و آینده پژوهی جرم شهری پرداخته شد. به منظور شناسایی محدودیت‌ها و سطوح مطلوب برای تحلیل سناریوها و متغیرهای بیرونی وابسته به جرم شهری این مطالعات در شهر اصفهان به‌عنوان نمونه مطالعاتی انجام گرفت.

کامیاب (۱۳۹۴)، در پژوهشی با عنوان «نقش مدیریت در پیشگیری از وقوع جرائم خشن مناطق حاشیه نشین شهرستان بیرجند» به بررسی ابعاد برآوردهای انتظامی اقدامات اطلاعاتی گشت‌های انتظامی پرداخته است. نتایج نشان می‌دهد اجرای طرح‌های انتظامی با متغیر پیشگیری از جرائم خشن رابطه مستقیم دارد و از طرفی متغیر پیشگیری جرائم خشن با امنیت ارتباط دارد. به طوری که افزایش سطح عملکرد در هر یک از ابعاد مدیریت انتظامی باعث افزایش تأثیر در مدیریت پیشگیری از جرائم شده است که به موجب آن امنیت در مناطق حاشیه‌ای افزایش خواهد یافت. بنابراین برای بالا بردن ضریب امنیتی شهروندان تهرانی و کاهش جرائم به حضور مستمر، محسوس و مؤثر گشت‌های انتظامی در بیشترین ساعات و توجه به نوع جرم در مناطق آلوده و جرم‌خیز،

نحوه برخورد در مقابله با مجرمان همراه با خلاقیت و قاطعیت برای رفع کاستی‌های موجود نیاز است.

بنی‌اسد (۱۳۹۵)، در پژوهشی با هدف شناسایی ریشه‌ها و علل نظری برخورد با جرائم خشن پرداخته و بیان داشته است جرائم خشن روابط انسانی امنیت را از جنبه‌های مختلف تهدید می‌کند به طوری که انسجام جامعه را با مشکل روبه‌رو می‌سازد و به این نتیجه رسیده است بیشتر جرائم خشن با سلاح سرد و افراد معلوم‌الحال انجام می‌شود که باید به زمینه‌های پیشگیری از جرائم توجه شود.

ترکی و بختیاری (۱۳۹۷)، در پژوهشی با موضوع «بررسی عوامل مؤثر بر عملکرد گشت‌های انتظامی یگان امداد فاتب»، گشت انتظامی را به‌عنوان لایه اول حفاظتی در جلوگیری از بروز جرم و ایجاد امنیت در جامعه می‌داند؛ و از آنجایی که نحوه انجام وظیفه عوامل واحدهای گشتی در مأموریت‌های انتظامی با روحیات متفاوت و ضعف عملکرد برخی از آنان همواره از مشکلات سازمان بوده و با رضایت شهروندان ارتباط دارد، از دغدغه خاطر سلسله‌مراتب است. در این تحقیق بعد از بررسی و شناخت عوامل مؤثر مشخص شد چنین رفتاری می‌تواند تابع دو عامل باشد: الف) عوامل درونی، ب) عوامل بیرونی و در مقایسه کارکنان پرتلاش و کارکنان کم‌کار می‌توان تفاوت عمده را در عواملی چون انگیزه و آموزش و... دانست. نتایج به‌دست آمده از تحقیق نشان داد که بین عملکرد واحدهای گشتی و عواملی چون انگیزه، آموزش، امکانات و تجهیزات، سنوات خدمتی، تحصیلات، رابطه معناداری وجود داشته و عملکرد را ارتقاء می‌دهند.

بارانی و همکاران (۱۳۹۸)، در پژوهشی با عنوان «نقش اقدامات پلیس در پیشگیری از جرم کلاهبرداری در حوزه کسب و کار (مورد مطالعه: استان مازندران)» در بین عوامل مؤثر در پیشگیری انتظامی از جرائم حوزه کسب و کار در شیوه‌های مختلف کلاهبرداری، پیشگیری وضعی را مهم‌ترین عامل اثرگذار در کاهش وقوع جرم

شناسایی نموده و بر اساس یافته‌های تحقیق؛ شاخص‌های افزایش تلاش برای دستیابی به هدف، افزایش خطرات مورد نظر برای ارتکاب جرم، کاهش دستاوردهای مورد انتظار از جرم و از بین بردن عواملی که باعث تحریک یا تشویق افراد به ارتکاب جرم می‌شود را نقش مهمی در پیشگیری از جرم کلاهبرداری می‌داند.

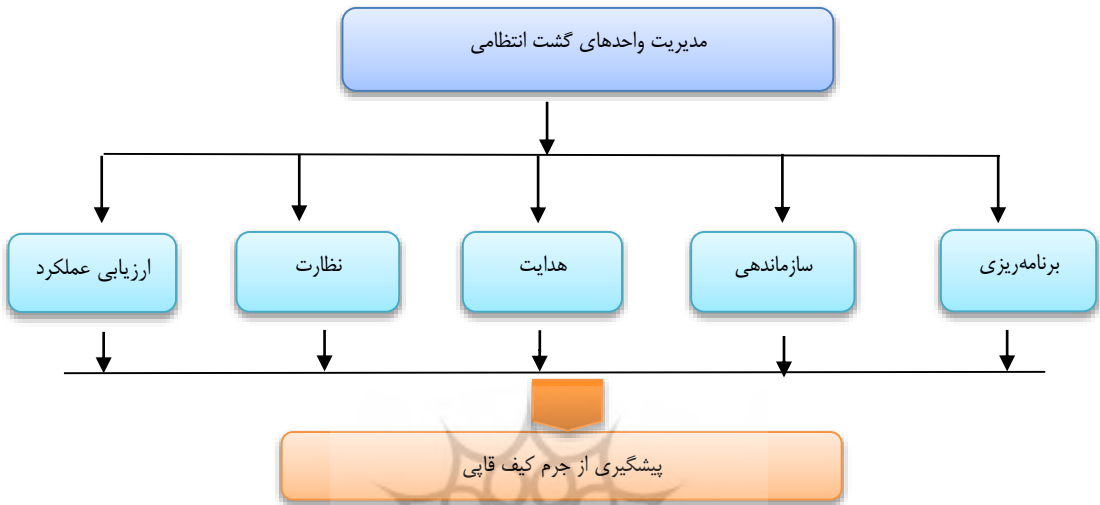
رجبی فرجاد و چهری (۱۳۹۹)، در پژوهشی با عنوان «فرا تحلیل تعاملات پلیس در پیشگیری از جرائم» به شناسایی تحقیقات انجام شده در حوزه تعاملات پلیس در پیشگیری از جرم با استفاده از روش فرا تحلیل پرداخته است؛ و پیشگیری را بهتر از درمان و مقدم بر آن می‌داند. برخورد با جرائم و مجازات عامل جرم در واقع نوعی درمان و تسکین آلام و خسارات وارد بر جامعه است و این پیشگیری از راه‌های مختلف از جمله مشارکت سازمان‌های مردم نهاد انجام می‌گیرد. اقدامات همگانی، فرهنگ مبارزه و پیشگیری از جرائم نهادینه شده ارتباطات بیشتری بین پلیس و مردم به وجود می‌آورد که این خود می‌تواند در کاهش جرم مؤثر باشد.

گراهام^۱ (۱۹۹۰)، تحقیقی با عنوان «بررسی نقش مشارکت شهروندان در برنامه‌های مراقبت پلیسی همگانی در شیکاگو» انجام داده است. هسته اصلی این تحقیق بر شکل‌گیری و گسترش مشارکت مردم با پلیس که بر شناسایی و حل مسئله در سطح شهر تمرکز دارد، متکی است. این تحقیق نشان می‌دهد: پلیس و شهروندان جامعه باید شیوه‌های جدیدی را به منظور همکاری با یکدیگر شکل دهند. این شیوه‌های نوین باید در فضایی مطرح شوند که هم پلیس و هم مردم بتوانند به طور مشترک مسائل را شناسایی کنند، راه‌حل‌ها را پیشنهاد نمایند و تغییرات لازم را به انجام برسانند. طی چهارده ماه اجرای برنامه که در واقع آزمایشگاهی برای آزمون نقش عموم در مراقبت‌های پلیس فراهم شده بود، نشان داده شد که سطوح مشارکت سازمان‌یافته در نواحی اصلی به منظور معناداری بالاتر از نواحی کنترل است.

مدل مفهومی پژوهش

بر این اساس مدل مفهومی پژوهش در شکل شماره (۱) ترسیم و ارائه شده است:

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش

روش پژوهش

نوع تحقیق توصیفی-تحلیلی است که برای اجرای آن از دو روش اسنادی (کتابخانه‌ای) و روش میدانی (پیمایشی) استفاده شده است. این پژوهش یک نوع پژوهش پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش حاضر را فرماندهان و افسران یگان گشت انتظامی قرارگاه مرکزی که دارای مدرک فوق‌دیپلم، کارشناسی و بالاتر بوده که بر اساس جدول مورگان تعداد ۱۷۴ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شده‌اند. به طوری که در تمام بخش‌های جامعه آماری تحقیق که در اینجا فرماندهان و افسران یگان گشت انتظامی قرارگاه شمال بوده، پرسشنامه توزیع شده است. به عبارتی؛ نحوه توزیع پرسشنامه ابتدا به صورت خوشه‌ای در دو قرارگاه شمال و جنوب انتخاب و با توجه به یکسان بودن آمار قرارگاه‌ها از هر قرارگاه تقریباً به تعداد مساوی اختصاص و به صورت تصادفی ساده بین کارکنان توزیع و جمع‌آوری شده است. ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش پرسشنامه است و برای جمع‌آوری اطلاعات از

پرسشنامه محقق ساخته با کمک و راهنمایی استادان دانشگاه علوم انتظامی و فرماندهان یگان گشت انتظامی استفاده شده است. مقدار آلفای کرونباخ متغیرهای پژوهش حداقل بالاتر از ۶۰ درصد است که این مقدار در جدول شماره (۲) نشان می‌دهد سازگاری درونی بین گویه‌ها در حد مناسب و قابل قبول است.

جدول ۲-متغیرهای مفهومی

مقدار آلفای کرونباخ	تعداد سؤالات	متغیرهای مفهومی تحقیق
۰/۸۸۱	۷	برنامه‌ریزی
۰/۸۸۷	۷	سازماندهی
۰/۸۶۸	۶	هدایت
۰/۶۴۸	۷	نظارت
۰/۹۳۱	۸	ارزیابی عملکرد
۰/۹۵۵	۳۵	کل

تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی که عمدتاً مفاهیمی از قبیل جدول توزیع فراوانی و نسبت‌های توزیع، نمایش هندسی و نظایر آن تشکیل می‌شود. در آمار توصیفی ویژگی‌های موضوع مورد مطالعه به زبان آماری تصویرسازی و توصیف می‌گردد. برای تجزیه و تحلیل پرسشنامه‌های این پژوهش از نرم‌افزار SPSS استفاده گردید و به این منظور از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های توصیفی

جدول شماره (۳) نشان می‌دهد که سابقه خدمت ۳ نفر (۱/۷ درصد) از پاسخ‌گویان زیر ۵ سال، ۴۲ نفر (۱/۲۴ درصد) تا ۶ تا ۱۰ سال سابقه خدمت، ۱۰۵ نفر (۳/۶۰ درصد) ۱۱ تا ۲۰ سال سابقه خدمت و ۲۴ نفر (۸/۱۳ درصد) سابقه خدمت ۲۱ سال به بالا دارند؛ بنابراین؛ بیشترین فراوانی سابقه خدمت مربوط به افراد ۱۱ تا ۲۰ سال سابقه خدمت به میزان ۳/۶۰ درصد می‌باشد.

جدول شماره ۳- نمایش توزیع فراوانی سنوات خدمتی پاسخ‌گویان

درصد	فراوانی	سنوات خدمتی
۱/۷	۳	زیر ۵ سال
۲۴/۱	۴۲	۶ تا ۱۰ سال
۶۰/۳	۱۰۵	۱۱ تا ۲۰ سال
۱۳/۸	۲۴	۲۱ سال به بالا
۱۰۰/۰	۱۷۴	جمع

جدول شماره (۴) نشان می‌دهد که ۷۵ نفر (۴۳/۱ درصد) از پاسخ‌گویان دارای مدرک کاردانی، ۷۵ نفر کارشناسی (۴۳/۱ درصد)، ۲۱ نفر (۱۲/۱ درصد) کارشناسی ارشد و ۳ نفر (۱/۷) دکتری بوده‌اند؛ بنابراین بیشترین فراوانی پاسخ‌گویان مربوط به مدارک کاردانی و کارشناسی به میزان ۴۳/۱ درصد است.

جدول ۴- توزیع فراوانی و فراوانی نسبی پاسخ‌گویان بر حسب سطح تحصیلات

درصد	فراوانی	سطح تحصیلات
۴۳/۱	۷۵	کاردانی
۴۳/۱	۷۵	کارشناسی
۱۲/۱	۲۱	کارشناسی ارشد
۱/۷	۳	دکتری
۱۰۰/۰	۱۷۴	جمع

جدول شماره (۵) نشان می‌دهد که ۱۳۰ نفر (۷۴/۷ درصد) از پاسخ‌گویان افسر جزء و ۴۴ نفر (۲۵/۳ درصد) افسر ارشد هستند.

جدول ۵- توزیع فراوانی و فراوانی نسبی پاسخ‌گویان بر حسب درجه پاسخ‌گویان

درصد	فراوانی	سابقه خدمت
۷۴/۷	۱۳۰	افسر جزء
۲۵/۳	۴۴	افسر ارشد

یافته‌های استنباطی

در این بخش به بررسی فرضیه‌های موجود در این تحقیق می‌پردازیم:

۱- برنامه‌ریزی گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی تأثیر دارد.

جدول ۶- آماره‌های توصیفی آزمون تی تک نمونه بعد برنامه‌ریزی

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار
برنامه‌ریزی	۱۷۴	۳/۹۲۸۶	۰/۶۶۷۳۷

تفسیر: همان‌طور که در جدول شماره (۶) قابل مشاهده است مقدار میانگین (۳/۹۲۸۶) و انحراف معیار (۰/۶۶۷۳۷) است.

جدول ۷- آزمون تی تک نمونه بعد برنامه‌ریزی

متغیر	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف از میانگین	T	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
برنامه‌ریزی	۳/۹۲۸۵۷	۳/۸۲۸۷	۴/۰۲۸۴	۷۷/۶۵۰	۱۷۳	۰/۰۰۰

تفسیر: نتایج جدول شماره (۷) نشان می‌دهد ($t(173)=77/650, p<0/001$)؛ بنابراین، میانگین برابر ۳/۹۲۸۵۷ و مقدار آزمون تی برابر ۷۷/۶۵۰ است که در سطح ۰/۰۰۰ معنی‌دار است؛ به عبارت دیگر؛ با توجه به اینکه نمره میانگین (۳/۹۲۸۵۷) بالاتر از نمره (۳/۸۲۸۷) انحراف معیار است بنابراین تأثیر برنامه‌ریزی گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی معنادار است.

۲- سازماندهی گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی تأثیر دارد.

جدول ۸- آماره‌های توصیفی آزمون تی تک نمونه بعد سازماندهی

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار
سازماندهی	۱۷۴	۳/۹۱۳۸	۰/۷۰۳۳۵

تفسیر: همان‌طور که در جدول شماره (۸) قابل مشاهده است مقدار میانگین (۳/۹۱۳۸) و انحراف معیار (۰/۷۰۳۳۵) است.

جدول ۹- آزمون تی تک نمونه بعد سازماندهی

متغیر	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف از میانگین	t	درجه آزادی	سطح معنی داری
سازماندهی	۳/۹۱۳۷۶	۳/۸۰۸۵	۴/۰۱۹۰	۷۳/۴۰۰	۱۷۳	۰/۰۰۰

تفسیر: نتایج جدول شماره (۹) نشان می‌دهد ($t(173)=73/400, p<0/001$)؛ بنابراین، میانگین‌ها برابر (۳/۹۱۳۷۹) و مقدار آزمون تی برابر ۷۳/۴۰۰ است که در سطح ۰/۰۰ معنی دار است؛ به عبارت دیگر؛ با توجه به این که نمره میانگین (۳/۹۱۳۷۹) بالاتر از نمره (۳/۸۰۸۵) انحراف معیار است بنابراین تأثیر سازماندهی گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قایی معنادار است.

۳- هدایت گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قایی تأثیر دارد.

جدول ۱۰- آماره‌های توصیفی آزمون تی تک نمونه بعد هدایت

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار
هدایت	۱۷۴	۳/۹۶۲۶	۰/۶۹۳۳۸

تفسیر: همان‌طور که در جدول شماره (۱۰) قابل مشاهده است مقدار میانگین (۳/۹۶۲۶) و انحراف معیار (۰/۶۹۳۳۸) می‌باشد.

جدول ۱۱- آزمون تی تک نمونه بعد پیچیدگی

متغیر	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف از میانگین	t	درجه آزادی	سطح معنی داری
هدایت	۳/۹۶۲۶۴	۳/۸۵۸۹	۴/۰۶۶۴	۷۵/۳۸۶	۱۷۳	۰/۰۰۰

تفسیر: نتایج جدول شماره (۱۱) نشان می‌دهد $(t(173)= 75/386, p<0/001)$ ؛ بنابراین، میانگین برابر $(۳/۹۶۲۶۴)$ و مقدار آزمون تی برابر $(۷۵/۳۸۶)$ است که در سطح $۰/۰۰$ معنی‌دار است؛ به عبارت دیگر؛ با توجه به اینکه نمره میانگین $(۳/۹۶۲۶۴)$ بالاتر از نمره $(۳/۸۵۸۹)$ انحراف معیار است بنابراین تأثیر هدایت گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قایی معنادار است.

۴- نظارت بر عملکرد گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قایی تأثیر دارد.

جدول ۱۲- آماره‌های توصیفی آزمون تی تک نمونه بعد نظارت

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار
نظارت	۱۷۴	۳/۸۱۰۳	۰/۷۳۱۲۱

تفسیر: همان‌طور که در جدول شماره (۱۲) قابل مشاهده است مقدار میانگین $(۳/۸۱۰۳)$ و انحراف معیار $(۰/۷۳۱۲۱)$ می‌باشد.

جدول ۱۳- آزمون تی تک نمونه بعد نظارت

متغیر	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف از میانگین	T	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
نظارت	۳/۸۱۰۳۴	۳/۷۰۰۹	۳/۹۱۹۸	۶۸/۷۳۸	۱۷۳	۰/۰۰۰

تفسیر: نتایج جدول شماره (۱۳) نشان می‌دهد $(t(173)= 68/738, p<0/001)$ ؛ بنابراین، میانگین $(۳/۸۱۰۳۴)$ و مقدار آزمون تی برابر $(۶۸/۷۳۸)$ است که در سطح $(۰/۰۰)$ معنی‌دار است؛ به عبارت دیگر؛ با توجه به این که نمره میانگین $(۳/۸۱۰۳۴)$ بالاتر از نمره $(۳/۷۰۰۹)$ انحراف معیار است بنابراین تأثیر نظارت گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قایی معنادار است.

۵- ارزیابی عملکرد گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قایی تأثیر دارد.

جدول ۱۴- آماره‌های توصیفی آزمون تی تک نمونه بعد محتوایی ارزیابی

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار
ارزیابی	۱۷۴	۳/۷۷۸۰	۰/۷۳۷۶۳

تفسیر: همان‌طور که در جدول شماره (۱۴) مشاهده است مقدار میانگین (۳/۷۷۸۰) و انحراف معیار (۰/۷۳۷۶۳) می‌باشد.

جدول ۱۵- آزمون تی تک نمونه بعد محتوایی ارزیابی

متغیر	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف از میانگین	T	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
ارزیابی	۳/۷۷۸۰۲	۳/۶۶۷۶	۳/۸۸۸۴	۶۷/۵۶۲	۱۷۳	۰/۰۰۰

تفسیر: نتایج جدول شماره (۱۵) نشان می‌دهد $(t(173) = 67/562, p < 0/001)$ ؛ بنابراین، میانگین برابر (۳/۷۷۸۰۲) و مقدار آزمون تی برابر (۶۷/۵۶۲) است که در سطح (۰/۰۰) معنی‌دار است؛ به عبارت دیگر؛ با توجه به این که نمره میانگین (۳/۷۷۸۰۲) بالاتر از نمره (۳/۶۶۷۶) انحراف معیار است بنابراین تأثیر ارزیابی گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قایی معنادار است.

۶- مدیریت گشت انتظامی یگان امداد فرماندهی انتظامی تهران بزرگ بر پیشگیری از جرم کیف‌قایی تأثیر دارد.

جدول ۱۶- آماره‌های توصیفی آزمون تی تک نمونه مدیریت گشت انتظامی

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار
مدیریت گشت انتظامی	۱۷۴	۳/۸۷۸۷	۰/۶۲۱۲۸

تفسیر: همان‌طور که در جدول شماره (۱۶) قابل مشاهده است مقدار میانگین (۰/۸۷۸۷) و انحراف معیار (۰/۶۲۱۲۸) است.

جدول ۱۷- آزمون تی تک نمونه مدیریت گشت انتظامی

متغیر	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف از میانگین	T	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
مدیریت گشت انتظامی	۳/۸۷۸۶۷	۳/۷۸۵۷	۳/۹۷۱۶	۸۲/۳۵۱	۱۷۳	۰/۰۰۰

تفسیر: نتایج جدول شماره (۱۷) نشان می‌دهد ($t(173)=82/351, p<0/001$)؛ بنابراین، میانگین برابر (۰/۸۷۸۶۷) و مقدار آزمون تی برابر (۸۲/۳۵۱) است که در سطح (۰/۰۰۰) معنی‌دار است؛ به عبارت دیگر؛ با توجه به اینکه نمره میانگین (۰/۸۷۸۶۷) بالاتر از نمره (۳/۷۸۵۷) انحراف معیار است بنابراین تأثیر مدیریت گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی معنادار است.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف بررسی «تأثیر مدیریت گشت انتظامی یگان امداد فرماندهی انتظامی تهران بزرگ بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی» انجام گرفت. از این رو؛ همان‌طور که در بخش بیان مسئله به آن اشاره شد، جرم کیف‌قاپی یکی از انواع شگردهای مجرمانه سارقان به ویژه در شهر تهران است که علاوه بر ربودن اموال و وجه نقد شهروندان امنیت روانی و اجتماعی مردم پایتخت را نیز به مخاطره انداخته و سبب القاء احساس عدم وجود امنیت در بین مردم می‌گردد. بنابراین برنامه‌ریزان و فرماندهان ناجا در سال‌های اخیر با اتخاذ تدابیر لازم سعی در مهار این پدیده در جامعه را داشته‌اند که در نتیجه یگان‌های گشت انتظامی تهران بزرگ به‌عنوان بزرگ‌ترین و مجهزترین واحد گشت انتظامی کشور در راستای پیشگیری از جرایم و مقابله با بزه‌کاران و متخلفان به ویژه جرم کیف‌قاپی مشغول فعالیت هستند. بر این اساس؛ در اجرای طرح‌های پیشگیرانه

واحدهای گشت انتظامی نکته دارای اهمیت و مورد تأکید این تحقیق، مدیریت گشت‌های انتظامی است. در این راستا؛ مدیریت عبارت است از فرآیند به‌کارگیری مؤثر و کارآمد منابع انسانی و مادی بر مبنای یک نظام ارزشی پذیرفته شده، که از طریق برنامه‌ریزی، بسیج منابع و امکانات، هدایت، کنترل و نظارت عملیاتی برای دستیابی به اهداف تعیین شده صورت می‌گیرد.

بنابراین؛ در بخش مبانی نظری و چارچوب نظری این تحقیق، مدیریت گشت‌های انتظامی در پنج بعد برنامه‌ریزی، سازماندهی، هدایت، نظارت و ارزیابی تعریف نظری شده و سپس در قالب پرسش‌نامه تحقیق شاخص‌های هر کدام از ابعاد مذکور تعریف عملیاتی شده است. بدین صورت؛ در این تحقیق با استفاده از روش تحقیق توصیفی-تحلیلی، محقق در جامعه آماری تحقیق یعنی دست به پیمایش زده است و به تعداد ۱۷۴ پرسش‌نامه ارائه و سپس تکمیل شده است. در نهایت با استفاده از آزمون تی تک نمونه یافته‌های تحقیق و در واقع فرضیه‌های تحقیق مورد آزمون قرار گرفتند.

آزمون فرضیه نخست «برنامه‌ریزی گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی تأثیر دارد» نشان می‌دهد: تأثیر برنامه‌ریزی گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی معنادار است؛ بنابراین؛ فرضیه نخست تحقیق مورد تأیید قرار گرفته که البته با توجه به مقدار میانگین (۴) تأثیر برنامه‌ریزی گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی در حد متوسط ارزیابی می‌شود؛ و نتایج این بخش از تحقیق با تحقیق کامیاب (۱۳۹۴) که در تحقیق خود به این نتیجه که ابعاد برآوردهای انتظامی، اقدامات اطلاعاتی گشت‌های انتظامی که اجرای طرح‌های انتظامی با متغیر پیشگیری از جرایم خشن رابطه مستقیم دارد و از طرفی متغیر پیشگیری جرایم خشن با امنیت ارتباط دارد، همسو است.

آزمون فرضیه دو «سازماندهی گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی تأثیر دارد» نشان می‌دهد: تأثیر سازماندهی گشت‌های انتظامی یگان امداد بر

پیشگیری از جرم کیف‌قاپی معنادار است؛ بنابراین؛ فرضیه دو تحقیق مورد تأیید قرار گرفته که البته با توجه به مقدار میانگین (۴) تأثیر سازماندهی گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی در حد متوسط ارزیابی می‌شود و نتایج این بخش از تحقیق با تحقیق رضانژاد (۱۳۸۹) که در تحقیق خود به این نتیجه که بافت شهری و نحوه انجام گشت انتظامی بر اساس وضعیت جغرافیایی و ساعات پیک جرایم و جرم‌خیزی محل و مناطق مورد نظر پرداخته شده است، همسویی دارد.

آزمون فرضیه سه «هدایت گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی تأثیر دارد» نشان می‌دهد: تأثیر هدایت گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی معنادار است؛ بنابراین؛ فرضیه سه تحقیق مورد تأیید قرار گرفته که البته با توجه به مقدار میانگین (۴) تأثیر هدایت گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی در حد متوسط ارزیابی می‌شود؛ و نتایج این بخش از تحقیق با تحقیق الوانی (۱۳۸۳) که در تحقیق خود به این نتیجه که با توجه به حساسیت کلانتری‌های فاتب، استفاده از تجهیزات مدرن جمعی و انفرادی می‌تواند در انجام وظایف گشتی‌ها مؤثر باشد و استفاده از این تجهیزات ضمن انجام وظیفه مطلوب در روحیه و کارایی کارکنان تأثیرگذار است و توان گشتی‌ها را، هم در مواقع عادی و هم غیرعادی بالا می‌برد؛ همسویی دارد.

آزمون فرضیه چهار «نظارت بر عملکرد گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی تأثیر دارد» نشان می‌دهد: تأثیر نظارت گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی معنادار است؛ بنابراین؛ فرضیه چهار تحقیق مورد تأیید قرار گرفته که البته با توجه به مقدار میانگین (۴) تأثیر نظارت گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی در حد متوسط ارزیابی می‌شود. نتایج این بخش از تحقیق با تحقیق براری شهروز (۱۳۹۲) که در تحقیق خود به این نتیجه که بین سبک

رهبری و نیز شیوه‌های کنترل فرماندهان با مدیریت پیشگیری از جرایم، رابطه معنی‌داری وجود دارد همسو است.

آزمون فرضیه پنج «ارزیابی عملکرد گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی تأثیر دارد» نشان می‌دهد: تأثیر ارزیابی گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی معنادار است؛ بنابراین؛ فرضیه پنج تحقیق مورد تأیید قرار گرفته که البته با توجه به مقدار میانگین (۴) تأثیر ارزیابی گشت‌های انتظامی یگان امداد بر پیشگیری از جرم کیف‌قاپی در حد متوسط ارزیابی می‌شود.

پیشنهادها

- تعیین هدف و توجه به اصل برنامه‌ریزی در گشت‌های انتظامی به منظور پیشگیری از جرم کیف‌قاپی.

- توجه به رویکرد اولویت‌بندی کارها در زمان گشت انتظامی به ویژه در زمینه پیشگیری از جرم کیف‌قاپی.

- تأکید بر بلوک‌بندی حوزه استحفاظی گشت‌های انتظامی.

- تعیین و مشخص کردن نحوه گشت زنی گشت‌های انتظامی.

- تأکید بر اطلاعات و اشراف میدانی و مهارت ارتباطی در گشت‌های انتظامی.

- تأکید بر هدایت و کنترل فرماندهان در گشت‌های انتظامی.

- نظارت بر چگونگی (ماهیت) انجام کارها در گشت‌های انتظامی.

- نظارت و پایش تصویری و استفاده از فن آوری روز در گشت انتظامی.

- اطلاع مستمر و آگاهی از نتایج میزان کارایی کارکنان در گشت انتظامی توسط سلسله‌مراتب.

- بررسی و توجه به مقوله آگاهی از نتایج عملکرد منابع انسانی در گشت‌های انتظامی. با توجه به این که پژوهشگر از ابتدای شروع به کار در یگان امداد فاتب به خصوص در یگان گشت انتظامی حضور داشته و در قسمت‌های مختلف یگان امداد فعالیت نموده، پیشنهادهای زیر به شرح زیر مطرح می‌گردد:

-به منظور افزایش عملکرد و کارایی گشت‌های انتظامی یک دوره آموزشی برای افسران و درجه‌داران؛ مناسب و نزدیک به واقعیت به جهت ایجاد باور در اجرای دقیق مأموریت‌ها توسط کارکنان راه‌اندازی شود.

-با توجه به این که گشت انتظامی، یک یگان عملیاتی و پرتحرک است، استفاده از نیروهای جوان و ورزیده که به‌طور مستقیم از دانشگاه علوم انتظامی امین و مراکز آموزش ناجا باشند، امری ضروری به نظر می‌رسد.

-بهبتر است از نظرات و تجربیات عوامل گشتی در برنامه‌ریزی‌های مربوط به گشت انتظامی استفاده شود.

-اختصاص بودجه کافی برای خرید اقلام و تجهیزات ضروری واحدهای گشت انتظامی.

-شناخت عوامل آسیب‌زا و خطرآفرین و برنامه‌ریزی مشخص جهت رفع یا کم کردن آنان تا حد امکان.

تقدیر و سپاسگزاری

از اعضای محترم هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی امین و کارکنان فرماندهی انتظامی تهران بزرگ که پژوهشگران را در تهیه این تحقیق یاری نموده‌اند؛ تقدیر و تشکر می‌نمایم.

منابع

آزادی، حشمت‌الله. (۱۳۹۴). دانستنی‌های پلیس پیشگیری (یگان امداد). انتشارات معاونت تربیت آموزش ناجا.

آخوندی، عباس. (۱۳۸۵). شناسایی عوامل مرتبط با عملکرد کلانتری و پاسگاه‌های انتظامی شهرستان کرج، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم و فنون انتظامی، دانشگاه علوم انتظامی امین.

ابتهاج، ابوالقاسم. (۱۳۸۶). گشت انتظامی. تهران: انتشارات دانشگاه علوم انتظامی امین، معاونت آموزش.

ابطحی، نعیمه سادات؛ محمد نیا، مهلا. (۱۳۹۴). مدیریت پیشگیری از جرایم با روش آینده پژوهی (نمونه مطالعاتی: شهر اصفهان)، همایش ملی نگاهی نو به: شهرسازی، امنیت و پیشگیری از وقوع جرم در فضاهاى شهری، تبریز. قابل بازیابی از:

<https://civilica.com/doc/523732>.

استونر، جیمز؛ فری من، ادوارد. (۱۳۹۸). مدیریت. (رضا پارسائیان و محمد اعرابی، مترجم). تهران: انتشارات دفتر پژوهش‌های فرهنگی، چاپ نهم.

افراسیابی، علی؛ خالقی، علی. (۱۳۹۳). مدیریت پیشگیری وضعی از جرم در پلیس ایران. فصلنامه پژوهش حقوق کیفری، دانشگاه علامه طباطبایی، ۳ (۹): ۸۲-۹۸. بازیابی از:

<http://ensani.ir/fa/article/journal-number/38390>

امیرکبیری، علیرضا. (۱۳۹۸). تئوری‌های مدیریت پیشرفته. تهران: انتشارات نگاه دانش. بارانی، محمد؛ قنبری، علی؛ حسن‌زاده، عبدالله. (۱۳۹۸). نقش اقدامات پلیس در پیشگیری از جرم کلاهبرداری در حوزه کسب و کار (مورد مطالعه: استان مازندران).

فصلنامه پژوهش‌های دانش انتظامی، ۳ (۲۱): ۱۴۵-۱۷۷. قابل بازیابی از:

http://pok.jrl.police.ir/issue_3782_12782.html

براری، شهروز. (۱۳۹۲). بررسی کانون‌های جرم خیز سرقت در شهرستان رشت در سال ۱۳۹۲. فصلنامه علمی دانش انتظامی گیلان، ۲ (۵): ۹۷-۱۱۹. قابل بازیابی از:

http://gilan.jrl.police.ir/article_15953.html

بنی‌اسد، زیبا؛ بهرامی، مهدی. (۱۳۹۲). شناسایی ریشه‌ها و علل نظری بروز جرائم خشن. فصلنامه دانش انتظامی استان هرمزگان، ۳ (۶): ۱۲۲-۱۶۳. قابل بازیابی از:

http://journals.police.ir/article_13965.html

تراواثا، رابرت؛ جین نیوپورت. (۱۳۷۱). اصول مدیریت و رفتار سازمانی. (عین‌الله علاء، مترجم). تهران: انتشارات زوار.

ترکی، حسین؛ بختیاری، تقی. (۱۳۹۷). بررسی عوامل مؤثر بر عملکرد گشت‌های انتظامی یگان امداد فاتب. فصلنامه علمی منابع انسانی ناجا، ۹ (۵۳): ۷۴-۵۱. قابل بازیابی از:

http://journals.police.ir/article_92153.html

از:

خلعتبری، عبدالحسین؛ خوشزاد، رضا؛ احمدی، عبدالرضا. (۱۳۸۴). سرقت مسلحانه و به عنف با رویکرد پلیس - کارآگاهی از دیدگاه جرم‌شناسی و حقوق. تهران: انتشارات تندیس.

حسین زاده، اصغر. (۱۳۸۶). بررسی عوامل مؤثر بر توفیق گشت‌های انتظامی در پیشگیری از جرائم در محدوده سر کلانتری هفتم فاتب، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم و فنون انتظامی، دانشگاه علوم انتظامی امین.

رجبی فرجاد، حاجیه؛ چهری، یزدان. (۱۳۹۹). فرا تحلیل تعاملات پلیس در کاهش جرائم. فصلنامه پژوهش‌های دانش انتظامی، ۲ (۲۲): ۱-۳۶. قابل بازیابی از:

http://pok.jrl.police.ir/article_93756.html

رضائیان، علی. (۱۳۸۰). مبانی سازمان و مدیریت. تهران: نشر سمت.

رضائیان، علی. (۱۳۸۷). اصول مدیریت. چاپ اول، تهران: انتشارات سمت.

سلیمی، اکبر. (۱۳۹۵). جزوه رویه‌های پیشگیری از جرم. تهران: دانشکده علوم و فنون انتظامی، دانشگاه علوم انتظامی امین.

قربانی زاده، وجه‌الله؛ محمدی مقدم، یوسف. (۱۳۹۱). الگوی مدیریت دانش در سازمان ناجا. فصلنامه پژوهش‌های مدیریت انتظامی (مطالعات مدیریت انتظامی). ۷ (۳): ۳۲۸-

۳۴۵. قابل بازیابی از: <http://ensani.ir/fa/article/309614>

کارگر، بهمن. (۱۳۸۶). توسعه شهرنشینی و صنعت گردشگری در ایران (از مفهوم تا راه کار). تهران: انتشارات سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.

کامیاب، محمدرضا. (۱۳۹۴). نقش مدیریت در پیشگیری از جرائم خشن مناطق حاشیه‌نشین (شهرستان بیرجند)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم و فنون انتظامی، دانشگاه علوم انتظامی امین.

گراهام، جان. (۱۹۹۰). استراتژی پیشگیری از جرم در اروپا و آمریکای شمالی. (حمید هاشم‌بیگی، مترجم). هلسینکی، فنلاند: انتشارات مؤسسه پیشگیری و کنترل جرم هلسینگی وابسته به سازمان ملل متحد،

علیوری نیا، اکبر. (۱۳۹۳). مدیریت پیشگیری از جرم در ایران. فصلنامه سیاست‌های راهبردی و کلان، ۲ (۸): ۳۷-۵۸. قابل بازیابی از:

http://www.jmsp.ir/article_7769.html

معاونت عملیات ناجا. (۱۳۸۳). پلیس و پیشگیری اجتماعی از جرم. گاهنامه بررسی‌های اجتماعی، تهران: معاونت اجتماعی ناجا.
معین، محمد. (۱۳۷۵). فرهنگ معین. جلد سوم، تهران: انتشارات امیرکبیر.
میرزایی مطلق، عبادالله. (۱۳۹۱). رساله تحقیقاتی نقش پلیس در کاهش و افزایش جرم در استان لرستان. دانشگاه آزاد اسلامی واحد نراق.
نجفی ابرند آبادی، علی حسین. (۱۳۸۷). پیشگیری از بزهکاری و پلیس محلی. مجله تحقیقات حقوقی، ۲ (۲۶-۲۵): ۱۲۹-۱۵۰. بازیابی از:

https://lawresearchmagazine.sbu.ac.ir/article_56889.html

هرسی، پال؛ بلانچارد، کنت. (۱۳۹۹). مدیریت رفتار سازمانی: کاربرد منابع انسانی. (علی علاقه‌بند، مترجم). تهران: موسسه انتشارات امیرکبیر، چاپ سی و نهم.

